

Отже, діджиталізація є невід’ємною частиною нової реальності. Жоден сучасний бізнес не може функціонувати в довгостроковій перспективі без цифрової трансформації. Прогнозується, що саме діджиталізація буде визначити майбутнє бізнесу в найближчі роки.

Література.

1. Все буде «цифра»: чим відрізняється діджиталізація від діджиталу. URL: <https://mind.ua/openmind/20226703-vse-bude-cifra-chim-vidriznyaetsya-didzhitalizaciya-vid-didzhitalu> (дата звернення: 02.05.2022).
2. Савицька О.М., Салабай В.О. Особливості діджиталізації бізнесу компанії в умовах розвитку індустрії 4.0. Ефективна економіка. 2020. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8266> (дата звернення: 02.05.2022).
3. Stukalo, N., Krasnikova, N., Steblianko, I., et al. «Green» Economy: from Global Concept to Reality of Local Development. Publisher, Serednyak, 2018. 352 p.
4. What is digitalization? URL: <https://innolytics-innovation.com/what-is-digitalization/> (дата звернення: 01.05.2022).
5. What is the role of digitalization in business growth? URL: <https://factory.dev/blog/digitalization-business-growth> (дата звернення: 01.05.2022).

ЗСУВ ПАРАДИГМИ ІСНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

***Пилипенко О.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ***

Більшість із існуючих тенденцій світового розвитку втратили свою актуальність після 24-го лютого 2022 року, тобто після початку широкомасштабного військового вторгнення РФ в Україну. Світ чекає нова «нова нормальність», і окремі з цих тенденцій оцінені як загрозові з точки зору їх впливу на світову економіку, але є й цікаві, позитивні (для України) зміни. Наведемо окремі з них:

– окремі джерела жартують, що «Україна вилікувала світ від коронавірусу», оскільки боротьба з пандемією зникла з перших сторінок новинних сайтів, хоча медики не вважають, що вірус зник. Позитивну роль тут відіграла і масова вакцинація як в Європі, так і в Україні, поява біженців з якої не відобразилась сплеском захворюваності в країнах прибуття;

– Україна стала новим світовим брендом та ньюзмейкером. «Be brave like Ukraine» – нове гасло та новий тренд в маркетингу. Про популярність тренду «Україна» свідчать візити політичної та культурної еліти в Україну або відвідування ними масових та культурних заходів, українських громад в країнах Європи та світу, де нині перебувають біженці з України. Очевидно, незабаром, з'являться нові тенденції в моді мас-маркету, музиці, культурі тощо;

– країни ЄС, США, Канада намагаються створювати преференції для українських товарів, зокрема, усунення мита. Першою була Великобританія, яка відмінила мито для українських товарів. На жаль, це скоріше крок демонстративної підтримки, оскільки не так багато товарів поставляла Україна Британії, а у часи війни можливості економіки України дуже обмежені через втрату виробничих потужностей та складнощі з логістикою;

– Україна ще не оцінила повністю збитки, завдані війною економіці України. Однак, вже усвідомлено те, що ці втрати надзвичайно великі: будівлі, в т. ч. житлові, часто не підлягають відновленню, майно сільськогосподарських підприємств, кооперативів, окремих фермерів, промислових підприємств, що опинились на окупованих територіях, розграбоване або знищене. Закономірно постає питання репарацій, однак, це питання може розв'язуватись роками. Вже зараз виникла проблема забезпечення пального через руйнування потужностей Кременчуцького нафтопереробного заводу, логістичні проблеми та державне регулювання цін на нафтопродукти;

– з перших днів війни експерти світових товарних ринків заявили про майбутню нестачу продовольства та можливу продовольчу кризу у низці країн, що залежать від постачання продовольства, виробленого та виробленого в Україні. Адже України – важливий постачальник зерна та соняшникової олії на світових ринках, і для низки країн неможливість вивезти зерно з України (оскільки усі порти заблоковані, а судноплавство у Чорному морі утруднене через його насиченість мінами) може мати драматичні наслідки. Вже зараз ціни на продовольство зросли, експерти прогнозують його нестачу та подальше зростання цін [2]. Але неможливість експортувати зерно також є втратами для українських сільгоспвиробників та трейдерів [1]. Більше того, за останніми даними відомо про сотні тисяч тон зерна, вкраденого росіянами та вивезеного з України [3], про пограбування господарств в окупованій Херсонській області, овочі з якої направляються до Криму [5]. Наслідком війни може бути втрата Україною світових ринків, адже цю нішу займуть виробники з інших країн;

– відновлення сільського господарства в багатьох регіонах України, в першу чергу тих, де велися активні бойові дії, буде стримувати необхідність провести розмінування територій. Експерти наголошують, що Україна – «одна з найбільш замінованих країн світу» [4]. Можна тільки уявити собі, наскільки небезпечним видом діяльності стане рослинництво і як це відобразиться на цінах на продовольство!;

– безробіття, яке нині виникло в Україні, можливо, поки що не відчувається в окупованих регіонах, чи там, де ведуться активні бойові дії, оскільки людей хвилює проблема фізичної безпеки і виживання. Однак, це реальна проблема життєзабезпечення, яка потребує створення спеціальних державних програм відновлення економіки, стимулювання бізнесу і створення робочих місць. Багато підприємств були вимушені припинити свою діяльність, деякі фізично знищені. Відповідно, наразі ситуацію на ринку праці можна характеризувати як «праценадлишкову», оскільки не так бізнес потребує робочих рук, як праця – бізнесу. Якщо до початку війни на сайтах пошуку роботи в Україні пропонувалися 58 тис. вакансій, то через 6 тижнів після її початку – лише 8 тисяч вакансій, з яких, можливо, не всі актуальні;

– допомога, яку виділяють Україні в розмірах мільярдів і мільйонів доларів країни Європи і США, введені санкції, навіть якщо окремі країни відтягують їх реальне впровадження, відобразяться й на економіках провідних країн світу. Це, ймовірно, призведе до падіння рівня життя в багатьох країнах. І навіть, якщо в майбутньому, вдасться залучити статки російських олігархів на подолання наслідків військових дій, все одно, показники рівня життя в багатьох країнах світу поповзуть донизу – товари коштуватимуть дорожче, соціальний захист буде слабшим, а працювати доведеться більше для того, щоб повернути довоєнний рівень добробуту;

І нарешті, найбільший збиток України, який поки що не оцінили і не зрозуміли – втрата людських ресурсів, збитки людському потенціалу, нанесені вторгненням Росії, Тут можна виділити кілька напрямів:

– по-перше, прями втрати найбільш продуктивної, найбільш мотивованої і працездатної частки населення, що встала на оборону країни;

– втрати мирних мешканців від рук окупантів, що, на думку багатьох політиків, мають ознаки проявів геноциду;

– втрати населення, в основному жінок працездатного віку, дітей та молоді, що евакуювалися з різних регіонів України в інші країни, в основному країни Європи, у т. ч. і Західної. Частина з цих людей,

безумовно, повернеться в Україну після закінчення війни та повернення до мирного життя, але частині евакуйованих просто фізично нікуди повертатися через втрату житла в Україні, а можливо, й родичів. Поки що неможливо оцінити число жінок та молоді, які залишаються в країнах Європи, однак, це ті люди, яка здатні створити ефективну пропозицію на ринку праці, щоб прогнати себе та залежних від них осіб, отримати можливості навчання в європейських навчальних закладах або створити додатковий тиск на соціальну систему приймаючих країн.

В перспективі, найбільш драматичною втратою для України може стати втрата молоді, що виїхала в інші країни. За умови, що українській талановитій молоді можуть бути створені умови для навчання та працевлаштування в цих країнах, такі негативні наслідки поки що державою не оцінені.

Отже, завданням уряду України є створення програм відновлення, відбудови і розвитку країни на нових засадах прозорості та відсутності корупції, що зробить бренд «Україна» не тільки популярним у світі, але й привабливим повернення молодих українців додому, з новими знаннями та гордістю за Україну, з бажанням відбудови країни, забезпечення її розвитку і процвітання. Це тим більш важливо і реально, що відбудова економіки України повинна здійснюватися на принципах демократії, прозорості, із залученням кращого досвіду та з використанням найкращих технологій.

Література.

1. За місяць війни Україна недоотримала на експорті продовольства \$ 1,5 млрд. URL: <https://agropolit.com/news/23531-za-misyats-viyeni-ukrayina-nedootrimala-na-eksporti-prodovolstva-15-mlrd>

2. Рекордні ціни на продовольство в світі можуть підскочити ще на 22 % через війну. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/12/683859/>

3. Росіяни вже викрали в Україні кілька сотень тисяч тонн зерна. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3472175-rosiani-vze-vikrali-v-ukraini-kilka-soten-tisac-tonn-zerna.html>

4. Україна – одна з найбільш замінованих країн світу. Що з цим робити? URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61080365>

5. «Фермерів попередили, що відріжуть голови». Звідки у Криму беруться дешеві херсонські овочі? URL: <https://www.radiosvoboda.org/amp/khersonschyna-krym-fermery-ovochi-viyina/31829388.html>